

ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НАРОДІВ ЄВРОПИ

Збірник тез доповідей
III Міжнародного наукового конгресу
істориків фізичної культури
(10–12 вересня 2019 р.)

*Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки (м. Луцьк, Україна)
Університет Гуманістично-природничий імені
Яна Длугоша в Ченстохові (Польща)*

ЗА ПІДТРИМКИ:

Міністерства освіти і науки України;
Секції з фізичної культури і спорту Відділення вищої освіти
Національної академії педагогічних наук України;
Олімпійської академії України;
Товариства історії фізичного виховання і спорту України

ІСТОРІЯ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НАРОДІВ ЄВРОПИ

Збірник тез доповідей

III Міжнародного наукового конгресу

істориків фізичної культури

(10–12 вересня 2019 р.)

Редакційна колегія

Цьось А. В. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, головний редактор).

Фізичне виховання і спорт

Андрійчук О. Я. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, заступник головного редактора);

Альошина А. І. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна);

Балько С. – доктор філософії (університет імені Яна Евангеліста Пуркіне в Усті-над-Лабем, Чехія);

Вонцік Я. – доктор габілітований, професор (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);

Давидов В. Ю. – доктор біологічних наук, професор (Поліський державний університет, Пінськ, Білорусь);

Єдинак Г. А. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Львівський державний університет фізичної культури, Львів, Україна);

Кутек Т. Б. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Житомирський державний університет імені Івана Франка, Житомир, Україна);

Ніколаєва А. – доктор філософії (Університет Фракії, медичний факультет, Фракія, Болгарія);

Павлова Ю. О. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Львівський державний університет фізичної культури, Львів, Україна);

Перрі Д. – доктор філософії, професор (Університет Лідса, Велика Британія);

Ровний А. С. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Харківська державна академія фізичної культури, Харків, Україна);

Томенко О. А. – доктор наук з фізичного виховання і спорту, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Суми, Україна);

Фернандес-Труан Я. К. – доктор філософії (Університет Пабло де Олавіде, Севілья, Іспанія);

Індика С. Я. – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, відповідальний секретар).

Педагогічні науки

Бєлікова Н. О. – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна, заступник головного редактора);

Блекінг Д. – доктор історичних наук, професор (Університет Фрайбурга, Фрайбург, Німеччина);

Вільчковський Е. С. – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПН України (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна);

Галаманжук Л. Л. – доктор педагогічних наук, професор (Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, Кам'янець-Подільський, Україна);

Гусак П. М. – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна);

Джеральд Д. – доктор філософії, професор (Мерілендський університет, Коледж-Парк, США);

Завидівська Н. Н. – доктор педагогічних наук, доцент (Львівський державний університет фізичної культури, Львів, Україна);

Зускова К. – доктор педагогіки, доцент (Університет Павла Йозефа Шафарика, Кошице, Словаччина);

Кондаков В. Л. – доктор педагогічних наук, професор (Белгородський державний університет, Белгород, Росія);

Малліару М. – доктор філософії (Грецький відкритий університет, Патри, Греція);

Малолєпши Е. – доктор габілітований, професор (Академія імені Яна Длугоша в Ченстохові, Польща);

Мулик К. – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія фізичної культури, Харків, Україна);

Пріма Р. М. – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна);

Смолюк І. О. – доктор педагогічних наук, професор (Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, Луцьк, Україна);

Фіріка Ж. – доктор філософії (Університет Тімішоара, Румунія);

Фратріц Ф. – доктор філософії, професор (Об'єднаний університет Ніколи Тесла, факультет спорту, Белград, Сербія);

Юнгер Я. – доктор педагогіки, професор (Університет Павла Йозефа Шафарика, Кошице, Словаччина).

I-90 **Історія фізичної культури і спорту народів Європи** [Текст]: зб. тез доп. III Міжнар. наук. конгр. іст. фіз. культ. (10–12 верес. 2019 р.)/уклад.: А. В. Цьось, С. Я. Індика. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2019. 74 с.

Збірник містить наукові роботи учасників III Міжнародного наукового конгресу істориків фізичної культури «Історія фізичної культури і спорту народів Європи». Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямку теоретичних та практичних аспектів виникнення, становлення і розвитку фізичної культури і спорту на різних етапах розвитку суспільства.

Матеріали подаються мовою оригіналу.

За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

УДК 796(Д82)

© Цьось А. В., Індика С. Я. (укладання), 2019

© Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2019

ІСТОРІЯ БІЛЬЯРДНОГО СПОРТУ ОСВІТЯН УКРАЇНИ

Олександр Безносюк¹, Вікторія Нагорна², Олександр Сінякевич³

¹ Кандидат педагогічних наук, професор, суддя міжнародної категорії з більярду, alexbeznosyuk57@gmail.com

² Кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент, заслужений тренер України, суддя міжнародної категорії з більярду, національний тренер збірної України з більярду;

³ Національний тренер збірної України з більярду

Вступ. Як відомо більярд - це не тільки спорт, змагання, але і в якійсь мірі спосіб життя, а також можливість доброго душевного відпочинку після роботи або просто спосіб розслабитися в компанії друзів. Цілком природно, що з цим видом спорту пов'язано безліч легенд та історій.

Результати дослідження. Історія гри в більярд бере свій початок у Франції у XV ст. Перша письмова згадка про більярд стосується французького короля Луї XI. Його захопленість грою спонукала до того, що у 1470 р. він придбав власний більярдний стіл. У другій половині XVII ст. більярд був вже достатньо відомим і згадувався у творі Вільяма Шекспіра «Антоній і Клеопатра». Термін «більярд» походить від французького слова «bille», що означає «куля». Грою в більярд захоплювалися люди різних професій, але в першу чергу ця гра цікавила творчих людей. Тому багато художників, журналістів, письменників стали знаменитими не лише своїми картинами, статтями, книгами, але і грою в більярд. Серед відомих людей, які прославилися своєю майстерною грою в більярд, слід згадати Анатолія Лемана і Марка Твена. Американський письменник, в свою чергу, написав лише кілька рядків про більярд, а ось Анатолій Леман видав цілу книгу, яку присвятив цій грі. Не оминули тему більярду і такі знамениті художники як Ван Гог, Ілля Глазунов, Сальвадор Далі, Пабло Пікассо та ін. Але не на всіх полотнах майстрів гра представлена у звичному для нас вигляді. До сьогодні знавці сперечаються про те, що на картині Пікассо «Дівчинка на кулі» зображений більярдний шар, земна куля чи просто геометрична форма кулі. Палким прихильником більярду визнавався Ван Гог. І можливо без більярду не було б шедевра «Нічне кафе в Арле» (Мадам Жину), а також і багатьох інших його картин. Незаперечним є факт, що картина Луї-Леопольд Бойлі «Гра в більярд» також визнана шедевром. У таких залах обговорювалася політичне та громадське життя, вони ставали своєрідними клубами, в які було не так і складно потрапити. XIX ст. позначилось розвитком емансипації і в більярд все більше стали грати жінки, що й зображено на картині. Під час написання картини (1807 р.), на думку істориків, Франсуа Менго винайшов наклейку для кия.

Історія більярду продовжується і в наші дні. У Національному університеті фізичного виховання і спорту України (1998 р.) за ініціативи ректора Платонова В.М. почали готувати тренерів з більярду. Для організації та здійснення цієї роботи був запрошений президент Міжнародної асоціації пулу, спортивний директор Європейської федерації лузного більярду, відомий фахівець Йорген Сендман (Швеція). У 2000 р. в університеті відбувся перший випуск тренерів з більярдного спорту. У серпні 2000 р. на базі цього ж університету було проведено юнацький чемпіонат Європи та у жовтні 2011-го Чемпіонат світу з більярду. 14 лютого 2003 р. в стінах Національного Авіаційного Університету відкрив свої двері більярдний клуб «Авіатор». Саме з відкриття цього клубу бере звіт початок розвитку більярду серед студентства столиці. У 2009 р. створена Асоціація більярду Київського національного університету імені Тараса Шевченка, президентом якої є ректор університету академік Л. В. Губерський. Протягом 10 років проведено більше 50 турнірів та матчевих зустрічей КНУ з колегами НУФВСУ та НАУ.

З 2016 р. розпочалися Чемпіонати України серед науковців, з 2017-го – серед студентів, з 2019 р. – серед школярів. Знатною подією для освітянської спільноти стало відкриття у 2019 р. більярдного клубу в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка завдяки ректору В. О. Оніщенку.

Висновки. В основу збірної України склали студенти. Так, чемпіонами світу з піраміди ставали студенти Я. В. Тарновецький (двічі), Є. О. Новосад та М. О. Пудовкіна, Чемпіонами Європи з пулу В. І. Пацура та К. І. Половінчук. Багато Чемпіонів світу серед юніорів вийшло з освітянських терен України.

Володимир Яловик, Антон Яловик Спортивна діяльність ФСТ «Спартак» Волині у роки незалежності України	41
Максим Ячнюк, Ірина Ячнюк, Юрій Ячнюк Шляхи функціонування сфери фізичної культури у нових соціально-економічних умовах.....	42

Секція 4. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В ЄВРОПІ XIX–XX СТ.

Богдан Виноградський, Юлія Павлова Підготовка кваліфікованих кадрів з фізичного виховання та спорту в умовах таборового життя українців після Другої світової війни	43
Едуард Вільчковський Фізичне виховання учнів польських шкіл у міжвоєнний період (1918–1939 рр.)	44
Наталія Гнесь Внесок товариства «Bukowiner allgemeiner sportklub» у розвиток фізкультурно-спортивного руху на Буковині.....	45
Григорій Грибан Діяльність гімнастичного товариства «Сокіл» на Волині	46
Олександр Дем'янюк Фізкультурно-спортивна складова в діяльності західноукраїнських молодіжних організацій початку XX століття	47
Сергій Марчук Погляди К. Д. Ушинського на здорове харчування учнів	48
Володимир Пасічник Розвиток теорії і практики фізичного виховання у польських дитячих закладах та школах наприкінці XIX – початку XX століття.....	49
Leon Rak Rywalizacja sportowa w narciarstwie we Lwowie w latach 1920–1939.....	50
Лариса Таран Розвиток фізичної культури і спорту у Харківській губернії наприкінці XIX – початку XX ст.....	51
Юрій Тимошенко Джерела з історії сокілства в архівосховищах України.....	52
Julian Jaroszewski Wychowanie fizyczne i sport w obozach dla internowanej ludności ukraińskiej na terenie województwa Łódzkiego w latach 1920–1939	53

Секція 5. СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

Алла Альошина, Олександр Бичук, Ігор Бичук, Сергій Козіброцький Становлення професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки.....	54
Олександр Безносюк, Вікторія Нагорна, Олександр Сінякевич Історія більярдного спорту освітян України.....	55
Ірина Біланюк, Геннадій Єдинак, Леся Галаманжук Деякі аспекти підготовки майбутніх вихователів до управління фізичною активністю дошкільників.....	56